

maal, ſom vi nu ikke naae. Naar vi tilføde vort Underviſningsvæſen under alle Slags Paaskud at komme udenfor Begrænsningen af de overordentlige ſtore Summer, ſom nu fra Statens Side gives dertil, ſaa ville vi ikke mere være Herrer over, at ſætte det i paſſende Forhold til Tiden, og ſaa vil man vedblive at ſtabe ſig ſtore Fornødenheder efter ganſke andre Henſyn end de, der ere Statens. Vi maae ſige: vi paalægge Eder at ſtaffe Statsſtjenerne kvalificerede Perſoner, det vil ſige, ſtaffe en Underviſning tilveie, ſom er nødvendig, for at Statsſtjenerne kan erholde kvalificerede Perſoner; I have Midler dertil, fordeel dem anderledes; bynt dem anderledes; tag dem derfra, hvor de ere overflødige, og læg dem dertil, hvor de ſavnes; gaae frem med Tiden, og paa denne Maade ville vi naae Formaålet med langt ringere Midler, end om vi ſlaae ind paa en Veie, hvor vi ved ſaadanne Inſtitutioner lade os afſvinge den ene Sum efter den anden. Vi have her med to Arter Angreb at gjøre, for det Førſte Befolkningens Bane at gaae i Statens Leveband, og ſom kræver et Statsinſtitut for private Formaal, og paa den anden Side have vi en ſtor Deel Mænd, ſom vore op for at finde deres Levebrød i Underviſningsſaget, og ſom kræve nye Poſter og Pladſer, for at kunne gjøre deres forſkjellige, hyerſt hæderlige Egenſkaber gjældende paa en nyttig Maade for det Offentlige, men ogſaa paa en nyttig Maade for dem ſelv. Begge diſſe Angreb bør vi vide at forſvare os imod; vi maae, med Henſyn til de Summer, ſom ydes til Underviſningsvæſenet, holde os indenfor ſnævre Grændſer, og heller ikke komme uden for den ſimpler Regel, ikke at give til privat Underviſningsvæſen, uden ſom Underſtøttelse til Private, og lade de Private være dem, ſom ſtaa imellem os og de Perſoner, de anvende til dette Underviſningsvæſens Tjeneste.

Ordføreren: Idet jeg med Henſyn til de hidtil diſcutterede Punkter i det Væſentlige kan henholde mig til de Ottringer, der ere ſaldne fra den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Dyppermann) og en af de ærede kjøbenhavnske Rigsdags-

mænd (Steen), ſaa gjælder dette dog ikke med Henſyn til den Grund, ſom det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds anførte for, at der fra Landmændene, eller, ſom han betegnede det, fra Grundteierforeningen ikke var gjort noget Forſlag om at tilſkyde viſſe Summer til Sagens Fremme. Jeg vil bede den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tſcherning) blot at holde ſig til det Hiſtoriske. Det er viſnok, ſom den ærede Rigsdagsmand ſiger, blevet i de ſidſte 4 til 5 Aar et Princip — jeg ſkal ikke afgjøre dets Berettigelse i alle mulige foreliggende Tilfælde —, at man her i Rigsdagen ſtadig opſtiller den Fordring, at, naar der ſkal iværkſettes Noget, ſom ſigter deels til det private deels til det almene Bedſte, ſaa maa der tillige gjøres beſtemte Tilbud af Private om Pengetilſkud. Naar nu dette ikke er ſkeet i denne Sag, har det ſin tilſtrækkelige naturlige Grund deri, at man allerede mange Gange havde taget denne Sag under Behandling, forinden man havde nogen Foreſtilling om, at Rigsdagen vilde tilegne ſig et ſaadant Princip. Det foreliggende Forſlag er jo aldeles ikke udgaaet fra Private, men fra Regjeringen, og man kan da ikke bebrejde private Folk, at de ikke have ſkudt ſig ind derimellem, og tilbuddt at give Tilſkud. Det undrer mig derimod, at den ærede Rigsdagsmand, der med ſaa ſtor Styrke atter og atter kommer tilbage til dette, ſom den enefte Hindring for Sagen, ikke, idet han dog ſubſidiært er gaaet ind paa det foreliggende Lovforſlag, har blandt Endringsforſlagene opſtillet denne Betingelse, eller har angivet Maaden, hvorpaa dette kunde ſkee; thi det er ikke nok, at man ſiger: lad de rige Landmænd ſkyde til; det maa ſtaa beſtemt formuleret, i hvilken Skikkelse det ſkal ſkee. Ved alle andre locale Indretninger har man Folk, ſom ſærligt ere knyttede dertil, eller ogſaa ere diſſe Indretninger ſaaledes localt begrænsede, enten ved Communerne eller Amtet, at man kan betragte diſſe ſom moralſke Perſoner; men hvorledes vil den ærede Rigsdagsmand finde ſig tilfredsſtillet ved Tilſkud fra Landmandens Side? Skal det f. Ex. være et aarligt Bidrag? Er han tilfredsſtillet med, at dette Bidrag gives i 5 Aar? Skal derved grundlægges den Capi-